

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 507/2012-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť Y. N., t. č. vo väzbe, zastúpeného advokátom JUDr. Ing. M. Š., B., vo veci namietaného porušenia jeho

- základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica, v konaniach vedených pod sp. zn. Tp 35/2010 a sp. zn. BB-3 T 13/2012, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pri rozhodovaní o jeho sťažnostiach proti rozhodnutiam o väzbe,

- základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica, uznesením sp. zn. BB-3 T 13/2012 z 19. apríla 2012 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tost 10/2012 z 3. mája 2012,

- základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. Tp 35/2010 z 21. decembra 2011 a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tost 44/2012 zo 4. januára 2012 a jemu predchádzajúcim postupom,

- základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a 4, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 v spojení s čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c), ako aj čl. 5 ods. 2 v spojení s čl. 6 ods. 3 písm. a) a e) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. VII/1 Gv 54/09, uznesením Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica, sp. zn. Tp 35/2010 z 23. januára 2010 a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 1 Tost 2/2012 z 1. februára 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť Y. N. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. júna 2012 doručená sťažnosť Y. N., t. č. vo väzbe (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Ing. M. Š., B., vo veci namietaného porušenia jeho

- základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), ako aj v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Špecializovaného trestného súdu Pezinok, pracovisko Banská Bystrica (ďalej len „Špecializovaný trestný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. Tp 35/2010 a sp. zn. BB-3 T 13/2012, ako aj postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) pri rozhodovaní o sťažnostiach sťažovateľa proti rozhodnutiam o väzbe,

- základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru uznesením Špecializovaného trestného súdu uznesením sp. zn. BB-3 T 13/2012 z 19. apríla 2012 (ďalej aj „uznesenie z 19. apríla 2012“)

a uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 10/2012 z 3. mája 2012 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu z 3. mája 2012“),

- základných práv zaručených v čl. 17 ods. 2 a 5 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj v čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. Tp 35/2010 z 21. decembra 2011 (ďalej aj „uznesenie z 21. decembra 2011“) a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 44/2012 zo 4. januára 2012 (ďalej aj „uznesenie najvyššieho súdu zo 4. januára 2012“) a jemu predchádzajúcim postupom,

- základných práv podľa čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a 4, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práv podľa čl. 5 ods. 1 a 4 v spojení s čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c), ako aj čl. 5 ods. 2 v spojení s čl. 6 ods. 3 písm. a) a e) dohovoru postupom Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „generálna prokuratúra“) a jej rozhodnutím sp. zn. VII/1 Gv 54/09, uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. Tp 35/2010 z 23. januára 2010 (ďalej len „uznesenie z 23. januára 2010“) a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 2/2012 z 1. februára 2012 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu z 1. februára 2012“).

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že je trestne stíhaný pre skutky právne kvalifikované ako zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona za obzvlášť závažný zločin obchodovania s ľuďmi podľa § 179 ods. 1, ods. 4 písm. c) a ods. 5 písm. a) Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona vo viacčinnom súbehu s obzvlášť závažným zločinom legalizácie príjmov z trestnej činnosti podľa § 233 ods. 1 písm. a) a b) a ods. 4 písm. a), b) a c) Trestného zákona s poukazom na § 141 písm. a) Trestného zákona na základe uznesení o vznesení obvinenia zo strany Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Úradu hraničnej a cudzineckej polície, Národnej jednotky boja proti nelegálnej migrácii, odboru operatívnej činnosti a vyšetrovania Stred Banská Bystrica ČVS: UHCP-20/NJ-S-2009 z 12. apríla 2010.

Prokurátor Úradu špeciálnej prokuratúry Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky (ďalej len „prokurátor“) podal 10. apríla 2012 proti sťažovateľovi a jeho ďalším 5 spoluobvineným obžalobu na Špecializovanom trestnom súde, ktorá je v súčasnosti

na jeho pracovisku v Banskej Bystrici vedená pod sp. zn. BB-3 T 13/2012 a dosiaľ nebola právoplatne skončená.

Uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. Tp 35/2010 zo 14. apríla 2010 bol v rámci prípravného konania sťažovateľ vzatý do väzby z dôvodov podľa ustanovenia § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku a jeho väzba i naďalej trvá.

Sťažovateľ podal tri žiadosti o prepustenie z väzby, z nich dve prostredníctvom svojho obhajcu (žiadosti zo 16. mája 2011 a 18. novembra 2011), ktoré boli uzneseniami Špecializovaného trestného súdu sp. zn. Tp 35/2010 z 10. júna 2011 a sp. zn. Tp 35/2010 z 21. decembra 2011 zamietnuté, pričom najvyšší súd následne rozhodoval o sťažnostiach sťažovateľa podaných proti týmto uzneseniam, ktoré svojimi uzneseniami sp. zn. 6 Tost 18/2011 z 29. júna 2011, sp. zn. 1 Tost 44/2011 zo 4. januára 2012 a sp. zn. 4 Tost 10/2012 z 3. apríla 2012 zamietol.

Uzneseniami Špecializovaného trestného súdu sp. zn. Tp 35/2010 z 21. októbra 2010, 23. marca 2011, 30. augusta 2011 a 23. januára 2012 bola väzba sťažovateľa počas prípravného konania štyrikrát predĺžená, pričom najvyšší súd sa s týmito uzneseniami stotožnil, keď sťažnosti podané proti nim svojimi uzneseniami sp. zn. 5 Tost 36/2010 z 28. októbra 2010, sp. zn. 6 Tost 9/2011 z 31. marca 2011, sp. zn. 2 Tost 27/2011 zo 7. septembra 2011 a sp. zn. 1 Tost 2/2012 z 1. februára 2012 zamietol.

Následne bolo uznesením Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-3 T 13/2012 z 19. apríla 2012 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 10/2012 z 3. mája 2012 rozhodnuté o ponechaní sťažovateľa vo väzbe po podaní obžaloby z dôvodu podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku.

Pokiaľ ide o odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 10/2012 z 3. mája 2012 o zamietnutí sťažnosti obvineného proti ponechaniu vo väzbe, najvyšší súd len odkazuje na svoje uznesenie sp. zn. 4 Tost 10/2012 z 3. apríla 2012 o zamietnutí žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby a svoje rozhodnutie sp. zn. 2 Tost 11/2012. Najvyšší súd

v ňom taktiež poukazuje na to, že ide o opakované rozhodovanie o tej istej otázke v období od 3. apríla 2012 do 3. mája 2012, a konštatuje, že obava z úteku v súčasnom štádiu je podľa neho zvýšená, pretože v súvislosti s priblížením sa možného uloženia trestu sťažovateľovi prípadným odsúdením sa stáva reálnejšou.

Sťažovateľ ďalej namietal, že k porušeniu jeho práv došlo aj postupom Špecializovaného trestného súdu v konaní sp. zn. Tp 35/2010, ktorý uznesením z 23. januára 2012 predĺžil lehotu jeho väzby do 12. mája 2012 napriek tomu, že sťažovateľ pri výsluchu v tejto veci namietal, že mu návrh prokurátora na predĺženie lehoty väzby č. k. VII/1 Gv 54/09-453 z 9. januára 2012 nebol doručený a lehota 2 dní poskytnutá mu týmto súdom na jeho preštudovanie po jeho doručení krátkou cestou na pojednávaní 20. januára 2011 nebola dostatočná z dôvodu, že pripadala na dni víkendu (sobotu a nedeľu), nezohľadňovala obsiahlosť podaného návrhu (35 strán) ani skutočnosť, že sťažovateľ je cudzí štátny príslušník (U.), ktorý odborným výrazom, súvetiam a niektorým zložitejším pojmom v slovenskom jazyku nerozumie, a ani fakt, že o predĺženie lehoty na preštudovanie uvedeného návrhu riadne požiadal priamo na pojednávaní. Proti uzneseniu z 23. januára 2012 podal sťažovateľ sťažnosť, ktorú najvyšší súd svojím uznesením sp. zn. 1 Tos 2/2012 z 1. februára 2012 zamietol, pričom v rozpore so zápisnicou z konania vo veci sp. zn. Tp 35/2010 najvyšší súd v rámci jeho odôvodnia uviedol, že krátkosť času na preštudovanie podaného návrhu prokurátora sťažovateľ v konaní nenamietal. Povinnosťou súdov zúčastnených na rozhodovaní v tejto veci bol návrh generálnej prokuratúry z 9. januára 2012 sťažovateľovi nielen doručiť, ale zabezpečiť mu aj tlmočníka, ktorý by mu písomnosť bezplatne preložil vzhľadom na krátkosť lehoty poskytnutej mu na jeho preštudovanie (48 hodín). Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľ *„nebol včas a riadne oboznámený s dôvodmi týkajúcimi sa predĺženia lehoty väzby, nemohol tak spochybňovať resp. vyvracať dôvodnosť podaného návrhu, a tým namietat dôvodnosť ďalšieho trvania väzby“*.

Postupom Špecializovaného trestného súdu a najvyššieho súdu pri rozhodovaní o väzbe sťažovateľa došlo k porušeniu jeho základného práva podľa čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy a práva podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru.

Z uvedeného vyplýva, že o väzbe sťažovateľa bolo v tejto veci rozhodované niekoľkokrát a jeho osobná sloboda je obmedzená od 12. apríla 2010 až do dňa vyhotovenia tejto sťažnosti. Sťažovateľ trvanie svojej väzby považuje za nezákonné, nadmerne dlhé a neopodstatnené, pretože v tomto štádiu konania už nie je naplnený žiaden z jeho väzobných dôvodov.

Vo vzťahu k obsahu väzobných rozhodnutí Špecializovaného trestného súdu a najvyššieho súdu v jeho veci uviedol, že *«boli vydávané mechanicky, paušalizované až arbitrárne všeobecne zdôrazňujúc závažnosť spáchaných trestných činov, neopierajú sa o významné a dostatočné dôvody, pokiaľ ide o ďalšie trvanie väzby a samotný dôvod podľa § 71 ods. 1 písm. a), c) Tr. por. Pri rozhodnutiach o väzbe súdy argumentovali u všetkých obvinených popri charaktere trestnej činnosti už od momentu vzatia obvineného do väzby dňa 14. 04. 2010 doposiaľ, pokiaľ ide o existenciu dôvodu väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Tr. por. tým, že: „trestná činnosť bola páchaná po dobu niekoľkých rokov a slúžila na získavanie finančných prostriedkov, preto v prípade prepustenia obvineného na slobodu, hrozí, že bude pokračovať v páchaní trestnej činnosti“.* Pokiaľ ide o dôvod väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Tr. por. bol zo strany súdov daný tým, že obvinenému hrozí vysoký trest a je cudzím štátnym príslušníkom.

Ďalšie rozhodnutia špecializovaného trestného súdu a NS SR o väzbe len odkazovali na predchádzajúce rozhodnutia s tým, že k zmene dôvodov nedošlo. Väzba bola predlžovaná aj napriek tomu, že OČTK nekonali urýchlene a s osobitnou starostlivosťou poukazujem na jednotlivé písomné odôvodnenia sťažnosti podávané proti rozhodnutiam súdu o predĺžení lehoty väzby.

Uznesenie Špecializovaného trestného súdu pracovisko Banská Bystrica, č. k. BB-3 T 13/2012 z 19. 04. 2012 v spojení s uznesením NS SR, č. k. 2 Tost 10/2012 z 03. 05. 2012, obsahovalo len odkaz na predchádzajúce rozhodnutia o väzbe obvineného NS SR č. k. 2 Tost 11/2012 a obidva súdy opätovne len vo všeobecnosti poukázali na rozsah a závažnosť trestnej činnosti napriek tomu, že sa jednalo o rozhodnutie o väzbe po podaní obžaloby a bolo povinnosťou súdu preskúmať okolnosti svedčiace pre a proti väzbe a rozhodnúť na základe konkrétnych skutočností, a nie na základe abstraktnej úvahy.

Za absurdný považujem záver najvyššieho súdu o tom, že obava z úteku v súčasnom štádiu trestného konania je zvýšená, pretože v súvislosti s priblížením sa možnému trestu v prípade odsúdenia sa stáva reálnejšou. Uvedené by znamenalo, že obvinený by nikdy nemohol byť prepustený z väzby na slobodu...

Tvrdenie v tomto štádiu konania o zmarení účelu trestného stíhania považujem za absurdný vzhľadom na to, že všetky procesné úkony sú zdokumentované, obvinený vypovedal v danej veci niekoľkokrát.

Pravdepodobnosť úteku z krajiny odôvodňuje väzbu podľa judikatúry k čl. 5 ods. 1 písm. c) Dohovoru Európskeho súdu pre ľudské práva len po určitý čas. Riziko nebezpečenstva úteku nemožno posudzovať len na základe závažnosti možného trestu. Musí sa určiť s odvolaním sa na veľký počet iných relevantných faktorov, ktoré buď potvrdia existenciu tohto nebezpečenstva, alebo ho urobia takým malým, že nemôže ospravedlniť vyšetrovaciu väzbu. Obvinený má na území SR trvalý pobyt, žije tu už niekoľko rokov a tu má vytvorené zázemie.

Na základe týchto skutočností potom osobitne napádam uznesenie špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-3 T 13/2012 z 19. 04. 2012 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 10/2012 z 03. 05. 2012, z dôvodu neopodstatnenosti zásahu do osobnej slobody obvineného prostredníctvom väzby a držanie v nej po neprimerane dlhý čas (čl. 17 ods. 2 ústavy), bez zákonného dôvodu, čo bolo vyjadrené aj vo viacerých žiadostiach o prepustenie na slobodu v priebehu trestného konania. Poukazujem najmä na paušálne zamietanie jeho žiadostí a sťažností, oneskorené rozhodovanie súdov o nich, nereagovanie najvyššieho súdu na skutočnosti uvádzané v sťažnostiach obvineného proti väzbe.».

Rozhodnutia o väzbe sťažovateľa neboli dostatočne zdôvodnené, a tým došlo k porušeniu jeho práva na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia podľa čl. 5 ods. 4 dohovoru, čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 17 ods. 5 ústavy osobitne uznesením sp. zn. BB-3 T 13/2012 z 19. apríla 2012 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 10/2012 z 23. mája 2012, ktoré považuje za „povrchné, nezákonné, arbitrárne z dôvodu, že neobsahujú konkrétne okolnosti svedčiacich pre a proti väzbe odôvodňujúce ďalšie trvanie väzby, ani žiadne okolnosti spôsobilé potvrdiť alebo vyvrátiť existenciu skutočného verejného záujmu v súčasnom štádiu trestného konania odôvodňujúce

výnimku z pravidla rešpektovania osobnej slobody. Súdny rozhodovali o väzbe na základe abstraktnej úvahy.“.

Ako špecializovaný trestný súd, tak i najvyšší súd pri rozhodovaní o žiadosti sťažovateľa o prepustenie z väzby z 18. novembra 2011 uznesením sp. zn. Tp 35/2010 z 21. decembra 2011 a jemu predchádzajúcim postupom, ako aj uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 44/2012 zo 4. januára 2012 a jemu predchádzajúcim postupom porušili jeho právo na urýchlené rozhodnutie o zákonnosti jeho väzby podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4 dohovoru, ako aj podľa čl. 17 ods. 2 ústavy.

Od doručenia žiadosti o prepustenie z väzby z 18. novembra 2011 prokurátorovi 24. novembra 2011 až do vydania uznesenia z 21. decembra 2011 uplynula doba 28 dní. Od vydania uznesenia z 21. decembra 2011 Špecializovaným trestným súdom až do prijatia uznesenia najvyššieho súdu zo 4. januára 2012 uplynula lehota 15 dní. Celková dĺžka konania o tejto žiadosti o prepustenie z väzby z 18. novembra 2011 bola neprimerane dlhá, pretože trvala 41 dní, čo nezodpovedá požiadavke konať urýchlene.

Uznesením sp. zn. Tp 35/2012 z 23. januára 2012 v spojení s uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 2/2012 z 1. februára 2012 a im predchádzajúcim postupom, ktorým sa vyhovel návrhu prokurátora na predĺženie lehoty trvania väzby sťažovateľa č. k. VII/1 Gv 54/09-453 z 9. januára 2012, bolo porušené právo sťažovateľa na kontradiktórne konanie a princíp rovnosti zbraní podľa čl. 5 ods. 1 a 4 v spojení s čl. 6 ods. 1 a 3 písm. b) a c) dohovoru, ako aj čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a zároveň bolo porušené právo podľa čl. 5 ods. 2 v spojení s čl. 6 ods. 3 písm. a) a e) dohovoru a čl. 47 ods. 4 ústavy na bezplatnú pomoc tlmočníka.

V predmetnom konaní je „*nesporné*“, že sťažovateľovi bol doručený návrh na predĺženie lehoty jeho väzby až na pojednávaní pred Špecializovaným trestným súdom 20. januára 2012 a následne mu nebol poskytnutá dostatočná lehota na jeho preštudovanie. V dôsledku postupu súdov zúčastnených na rozhodovaní v tejto veci sa sťažovateľ nemal možnosť riadne a včas oboznámiť s dôvodmi týkajúcimi sa predĺženia lehoty väzby,

nemohol tak spochybňovať, resp. vyvracať dôvodnosť podaného návrhu generálnej prokuratúry, a tým ani namietat' dôvodnosť ďalšieho trvania väzby.

S ohľadom na uvedené sťažovateľ ústavnému súdu navrhol, aby vydal nález, v ktorom vysloví, že:

„1. Špecializovaný trestný súd Pezinok, pracovisko Banská Bystrica v konaní Tp 35/2010 a v konaní BB-3 T 13/2012 a Najvyšší súd SR pri rozhodovaní o sťažnostiach obvineného proti väzbe držaním obv. N. vo väzbe od 12. 04. 2010 do dňa vyhotovenia tejto sťažnosti z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. b/, c/ Tr. por., porušili jeho právo byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú alebo byť prepustený počas konania, právo urýchlene rozhodnúť o zákonnosti väzby, právo na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe na základe konkrétnych skutočností podľa čl. 17 ods. 2, 5 ústavy, podľa čl. 5 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Dohovoru.

2. Špecializovaný trestný súd Pezinok – pracovisko Banská Bystrica, uznesením č. k. BB-3 T 13/2012 z 19. 04. 2012 a NS SR uznesením č. k. 2 Tost 10/2012 z 03. 05. 2012, porušili právo obvineného byť vo väzbe len zo zákonného dôvodu po dobu nevyhnutnú, resp. primeranú, alebo byť prepustený počas konania, právo na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe na základe konkrétnych skutočností podľa čl. 17 ods. 2, 5 ústavy v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 5 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Dohovoru.

3. Špecializovaný trestný súd Pezinok pracovisko Banská Bystrica postupom č. k. Tp 35/2010 z 21. 12. 2011 a NS SR postupom a uznesením č. k. 1 Tost 44/2012 z 04. 01. 2012 pri rozhodovaní o žiadosti obvineného o prepustenie z väzby z 18. 11. 2011 porušili právo obvineného urýchlene rozhodnúť o zákonnosti väzby, právo na preskúmanie okolností svedčiacich pre a proti väzbe na základe konkrétnych skutočností podľa čl. 17 ods. 2, 5 ústavy v spojení s čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa čl. 5 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Dohovoru.

4. Generálna prokuratúra GP SR Úrad špeciálnej prokuratúry, č. VII/1 Gv 54/09-543, Špecializovaný trestný súd č. k. Tp 35/2010 postupom a uznesením z 23. 01. 2012 a postupom a uznesením NS SR č. 1 Tost 2/2012 z 01. 02. 2012 porušili právo na kontradiktórne konanie a princíp rovnosti zbraní podľa čl. 5 ods. 1, 4 v spojení s čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. b), c) Dohovoru a čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 ústavy a zároveň bolo porušené právo podľa čl. 5 ods. 2 v spojení s čl. 6 ods. 3 písm. a), e)

dohovoru, čl. 47 ods. 4 ústavy na bezplatnú pomoc tlmočníka tým, že mu nebol v zákonnej lehote doručený návrh na predĺženie lehoty väzby a tento mu nebol preložený.

Zároveň žiadam Ústavný súd, aby uznesenie Špecializovaného trestného súdu Pezinok – pracovisko Banská Bystrica, uznesenie Špecializovaného trestného súdu Pezinok – pracovisko Banská Bystrica č. k. BB-3 T 13/2012 z 19. 04. 2012 v spojení s uznesením NS č. k. 2 Tost 10/2012 z 03. 05. 2012 zrušil a prikázal NS SR, aby sťažovateľa neodkladne prepustil na slobodu.

Zároveň navrhujem ústavnému súdu, aby zaviazal Špecializovaný trestný súd Pezinok/ NS SR nahradiť obvinenému trovy právneho zastúpenia 323,50 Eur spočívajúce v zastupovaní pred ústavným súdom na účet právneho zástupcu JUDr. Ing. M. Š., vedený v Č. a. s., pobočka B. č. ú. ... do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Skúma pritom tak všeobecné, ako aj osobitné náležitosti návrhu (v tomto prípade sťažnosti) podľa § 49 až § 56 zákona o ústavnom súde vrátane okolností, ktoré by mohli byť dôvodom na jeho odmietnutie.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy

podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K namietanému porušeniu označených práv postupom generálnej prokuratúry v konaní sp. zn. VII/1 Gv 54/09, uzneseniami Špecializovaného trestného súdu sp. zn. Tp 35/2010 z 21. decembra 2011, sp. zn. Tp 35/2010 z 23. januára 2012 a sp. zn. BB-3 T 13/2012 z 19. januára 2012, ako aj im predchádzajúcim postupom

Pri prerokovaní tejto časti sťažnosti ústavný súd vychádzal z princípu subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 ústavy. Toto ustanovenie limituje hranice právomoci ústavného súdu a všeobecných súdov rozhodujúcich v občianskoprávných a trestnoprávných veciach, a to tým spôsobom, že ochrany základného práva a slobody sa na ústavnom súde možno domáhať v prípade, ak takúto ochranu nemôžu poskytnúť všeobecné súdy.

Vzhľadom na to, že na preskúmanie postupu a označených rozhodnutí Špecializovaného trestného súdu bol v prvom rade povolaný najvyšší súd (v prípade generálnej prokuratúry na preskúmanie jej postupu v namietanom konaní bol povolaný Špecializovaný trestný súd), ktorého právomoc predchádza právomoci ústavného súdu bezprostredne preskúmavať rozhodnutia súdu prvého stupňa v tejto veci, ústavný súd sťažnosť v tejto časti odmietol pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie (obdobne napr. IV. ÚS 405/04, III. ÚS 133/05, III. ÚS 290/06, III. ÚS 288/07, III. ÚS 208/08, III. ÚS 72/09).

2. K namietanému porušeniu označených práv uzneseniami najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 44/2012 zo 4. januára 2012 a sp. zn. 1 Tost 2/2012 z 1. februára 2012

Podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde sťažnosť možno podať v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu. Táto lehota sa pri opatrení alebo inom zásahu počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť.

Podľa zistení ústavného súdu uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 44/2012 zo 4. januára 2012 bolo sťažovateľovi doručené 20. januára 2012 a jeho obhajcovi 16. januára 2012. Uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 2/2012 z 1. februára 2012 bolo sťažovateľovi doručené 21. februára 2012 a jeho obhajcovi 17. februára 2012.

Ústavný súd už vyslovil, že sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany ústavnosti. Jednou zo zákonných podmienok na prijatie sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde, teda v lehote dvoch mesiacov od kvalifikovanej právnej skutočnosti (IV. ÚS 14/03, II. ÚS 246/06, III. ÚS 187/06, III. ÚS 143/07).

Sťažnosť sťažovateľa bola podaná na poštovú prepravu 26. júna 2012 a ústavnému súdu doručená 27. júna 2009, t. j. zjavne po uplynutí dvojmesačnej lehoty od doručenia uznesení najvyššieho súdu sp. zn. 1 Tost 44/2012 zo 4. januára 2012 a sp. zn. 1 Tost 2/2012 z 1. februára 2012 sťažovateľovi (20. januára 2012 a 21. februára 2012).

Vzhľadom na uvedené ústavný súd sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako oneskorene podanú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. K namietanému porušeniu čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a 4 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

Sťažovateľom namietané porušenie práva na spravodlivé súdne konanie (čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a 4 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru) pri rozhodovaní všeobecného súdu o väzbe spočívajúce v nedostatočnom odôvodnení rozhodnutia všeobecného súdu treba *ratione materiae* subsumovať pod ustanovenie čl. 5 ods. 3 dohovoru (čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy). Porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru neprichádza v takomto prípade do úvahy, keďže čl. 6 ods. 1 dohovoru sa vzťahuje spravidla na konanie vo veci samej. Ustanovenie čl. 5 ods. 3 dohovoru (čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy) je v prípadoch súdneho konania

o väzbe v pomere špeciality voči generálnemu ustanoveniu čl. 6 ods. 1 dohovoru (čl. 46 ods. 1 a nasl. ústavy; mutatis mutandis I. ÚS 224/03).

Ústavný súd viazaný petitom sťažnosti sťažovateľa, ktorý bol v konaní zastúpený kvalifikovaným právnym zástupcom, preto sťažovať sťažovateľa aj v tejto časti odmietol po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

4. K namietanému porušeniu práv sťažovateľa uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 10/2012 z 3. mája 2012

V tejto súvislosti sťažovateľ tvrdil, že jeho väzba je nezákonná a trvá neprimerane dlho napriek tomu, že nie sú dané žiadne konkrétne dôvody, ktoré by ju opodstatňovali. V predmetnom konaní došlo k porušeniu jeho práva na odôvodnenie súdneho rozhodnutia, keďže rozhodnutia o väzbe v jeho veci boli vydávané mechanicky, paušalizované až arbitrárne, všeobecne zdôrazňujúc závažnosť spáchaných trestných činov a neopierajú sa o významné a dostatočné dôvody, pokiaľ ide o ďalšie trvanie väzby a samotný jej dôvod. Odôvodnenie uznesenia sp. zn. 2 Tost 10/2012 z 3. mája 2012, čo sa týka dôvodov, len odkazuje na uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 4 Tost 10/2012 z 3. apríla 2012 a je založené na abstraktnej úvahe bez toho, aby v ňom boli uvedené okolnosti svedčiace pre a proti jeho väzbe.

V súvislosti s uvedenými námietkami sťažovateľa ústavný súd zistil, že uznesením sudcu pre prípravné konanie Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-3 T 13/2012 z 19. apríla 2012 bolo (okrem iného) rozhodnuté o ponechaní sťažovateľa vo väzbe z dôvodov podľa § 71 ods. 1 písm. a) a c) Trestného poriadku a zároveň týmto rozhodnutím bolo rozhodnuté, že sa mu nahradenie väzby dohľadom probačného a mediačného úradníka neukladá. V odôvodnení tohto rozhodnutia súd prvého stupňa konštatoval existenciu dôvodov väzby aj po podaní obžaloby, a poukázal pritom na rozsiahlosť a náročnosť tejto veci s cudzím prvkom, ktorej zistenie skutkového stavu si vyžaduje vykonanie rozsiahleho dokazovania, čo má priamy vplyv nielen na dĺžku samotného trestného konania, ale

i na dĺžku väzby obvinených. Ďalej Špecializovaný trestný súd poukázal na skutočnosť, že sťažovateľ je cudzí štátny príslušník, je stíhaný za obzvlášť závažné trestné činy, za ktoré mu hrozí vysoký trest odňatia slobody (až na 25 rokov), a že na U. má rodinné aj majetkové zázemie, a popritom skutočnosť, že má na Slovensku dlhodobý pobyt a podniká v spojení s hrozbou uloženia vysokého trestu, nie je dostatočným dôvodom na vylúčenie hrozby úteku pre účely vyhnutia sa trestnému stíhaniu, resp. trestu. Pokiaľ ide o dôvod preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, Špecializovaný trestný súd vyslovil názor, že hrozba pokračovania v páchaní trestnej činnosti vyplýva už zo samotného charakteru trestnej činnosti, pre ktorú je stíhaný, ako aj z vykonaného dokazovania. Trestné činy boli páchané zo zistenej pohnútky, a preto v danom štádiu trestného stíhania existuje reálne obava z konania obvinených uvedeného v § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Záverom Špecializovaný trestný súd zdôraznil, že v prípade jeho prepustenia na slobodu by bolo zmarené alebo podstatne sťažené dosiahnutie účelu trestného konania, ktorý spočíva najmä v náležitom zistení trestného činu a spravodlivom potrestaní páchatel'a.

Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 10/2012 z 3. mája 2012, ktorým rozhodol okrem iného aj o sťažnosti sťažovateľ'a proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu sp. zn. BB-3 T 13/2012 z 19. apríla 2012, vyplýva, že najvyšší súd dospel k záveru, že sťažnosť sťažovateľ'a nie je dôvodná. V uznesení konštatoval, že ide o rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré je z hľadiska jeho obsahovej podstaty zhodné z jeho predchádzajúcim uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 11/2012 z 3. mája 2012, ktorým najvyšší súd rozhodol o sťažnosti spoluobvinených sťažovateľ'a proti uzneseniu Špecializovaného trestného súdu sp. zn. Tp 35/2012 zo 4. apríla 2012, a z hľadiska názoru na danosť väzobných dôvodov a nemožnosti nahradiť väzbu ide o rozhodnutie obsahovo zhodné s uznesením sp. zn. 4 Tost 10/2012 z 3. apríla 2012, ktorým rozhodol o sťažnosti sťažovateľ'a proti uzneseniu, ktorým Špecializovaný trestný súd zamietol jeho žiadosť o prepustenie z väzby. Poukázal taktiež na skutočnosť, že ide o opakované rozhodnutie o tej istej otázke v období od 3. apríla 2012 do 3. mája 2012, v ktorom sa v konaní vykonávali len nedôkazné úkony. Poukázal na pretrvávajúce podozrenie zo spáchania trestných činov, skutočnosť, že v predmetnej veci došlo k podaniu obžaloby, a hrozbu vysokého trestu, ktoré vo vzájomnej spojitosti zakladajú dôvod útekovej väzby. Vo vzťahu k dôvodom

preventívnej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku najvyšší súd poukázal na to, že aj keď zadržaním obvinených a vznesením obvinenia proti nim bola ich aktivita označená obžalobou za trestnú činnosť rozvrátená, s ohľadom na predpokladaný rozsah a podobu trestnej činnosti je zrejmé, že existuje dôvodný predpoklad, že obvinení sú spôsobilí „*zadovažovať si s vysokou efektivitou príjem organizovanou trestnou činnosťou takého druhu, pre akú sú stíhaní*“.

Medzi záruky, ktoré poskytuje čl. 5 ods. 4 dohovoru a čl. 17 ods. 2 a 5 ústavy, nepochybne patrí aj právo osoby predložiť súdu argumenty a vyjadrenia proti svojmu ponechaniu vo väzbe (napr. III. ÚS 84/06, III. ÚS 291/06), ako aj právo osoby na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré preskúmateľným spôsobom, jasne a zrozumiteľne dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany. Princíp spravodlivosti pritom zaväzuje súdy, aby pre svoje rozhodnutia poskytli dostatočné a relevantné dôvody (obdobne napr. III. ÚS 374/09).

Európsky súd pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo veci Knebl proti Českej republike (rozsudok z 28. októbra 2010, č. 20157/05, § 68) konštatoval, že ak niektoré relevantné dôvody na ponechanie obvineného vo väzbe pretrvávali počas celej doby trvania väzby a ak súčasne zákonnosť väzby bola predmetom viacnásobného prieskumu, nemožno vnútroštátnym súdom vyčítať, že sa v textoch svojich rozhodnutí opakovali.

Podľa názoru ústavného súdu pri skúmaní dôvodov väzby je potrebné vychádzať vždy z konkrétnych okolností prípadu, pretože ak väzobné dôvody u konkrétnej osoby sú dané, nemožno sa odvolávať na to, že väzba trvá už dlhšiu dobu. Nemožno totiž stanoviť abstraktné hranice primeranosti či neprimeranosti dĺžky väzby, pretože tie sú vždy podmienené špecifickosťou a konkrétnosťou prípadu. Podstatné je, aby pre zákonné dôvody boli zistené skutkové okolnosti. Napríklad Európsky súd pre ľudské práva považoval za primeranú dĺžku väzby trvajúcu 5 rokov (Shabani proti Švajčiarsku, rozsudok z 5. novembra 2009, č. 29044/06, § 58 a § 69) či väzbu trvajúcu viac ako 3 roky (Van der Tang proti Španielsku, rozsudok z 13. júla 1995, č. 19382/92, § 58 a § 76).

V namietanom prípade väzba sťažovateľa plynie od 12. apríla 2010, a pokiaľ ide o dôvod útekovej väzby podľa § 71 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku, túto najvyšší súd aj v súčasnom štádiu trestného konania (odvolávajúc sa aj na skoršie rozhodnutia v tejto veci) odôvodnil hlavne charakterom a závažnosťou trestného činu, za ktorý sťažovateľovi hrozí prísny trest, z čoho vyvodil dôvodný predpoklad, že sťažovateľ ako cudzí štátny príslušník majúci majetkové a rodinné väzby v domovskej krajine by mohol ujsť, aby sa tak vyhol trestnému stíhaniu a prípadnému postihu za protiprávnu činnosť. Aj v už spomínanej veci Knebl proti Českej republike Európsky súd pre ľudské práva konštatoval, že v danom prípade hrozil sťažovateľovi vysoký trest odňatia slobody a že v zahraničí mal dostatok kontaktov na to, aby mu uľahčili útek, a preto vyslovil názor, že pokiaľ sa nebezpečenstvo z úteku mohlo v priebehu trestného konania znížiť alebo postupom času sa oslabiť, nemohlo toto nebezpečenstvo zaniknúť úplne.

Pokiaľ ide o dôvod preventívnej väzby, túto najvyšší súd odôvodnil dôkaznou situáciou a z toho plynúcou obavou, že sťažovateľ bude pokračovať v páchaní trestnej činnosti obdobného charakteru, a dodal, že v tomto smere nemusí ísť o dokázanú istotu, ale dôvodný predpoklad, o ktorom bol presvedčený, že existuje.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd zastáva názor, že najvyšší súd namietané uznesenie sp. zn. 2 Tost 10/2012 z 3. mája 2012, pokiaľ ide o danosť väzobných dôvodov, odôvodnil stručne, ale ich podstatu vystihol. Z týchto rozhodnutí jednoznačne vyplýva, ktoré okolnosti považoval za také, ktoré odôvodňovali opodstatnenosť útekovej väzby a preventívnej väzby.

S poukazom na akceptovateľnosť odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Tost 10/2012 z 3. mája 2012 z hľadiska dodržania záruk podľa čl. 17 a čl. 5 dohovoru ústavný súd už na predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

5. K namietanému porušeniu sťažovateľových základných práv podľa čl. 17 ods. 1 a 5 ústavy, ako aj práv podľa čl. 5 ods. 1, 3 a 4

dohovoru postupom Špecializovaného trestného súdu v konaniach sp. zn. Tp 35/2010, sp. zn. BB-3 T 13/2012 a postupom najvyššieho súdu pri rozhodovaní o sťažnostiach proti väzbe (výrok prvý sťažovateľom navrhovaného petitu)

Sťažovateľom špecifikovaný petit rozhodnutia v jeho prvom výroku možno s ohľadom na požiadavku obsiahnutú v § 50 ods. 1 písm. b) zákona o ústavnom súde označiť za neurčitý, a preto sa nemohol stať predmetom prieskumu pred ústavným súdom v konaní o tejto sťažnosti.

6. Záver

Vzhľadom na všetky uvedené dôvody ústavný súd sťažnosť sťažovateľa pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 zákona o ústavnom súde odmietol.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. októbra 2012